

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

Nr. 4 . APRIL 1958
13. ARGANG

UDGIVET AF
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

DANSIN
AKTIESELSKABET I
DANSK SERIE INDUSTRI
LANGAA

Stenstrup Teglværker
„PETERSMINDE“
„STATIONSVÆRKET“
M. & G. Andersen

LYHNE
AARHUS

J. CHR. STOLTZE
Elektroinstallatør
Telefon 5 70 58 — Abyhøj

BØRGE RASMUSSEN
Handelsgartner
Haslevvej 68 — Abyhøj

A/S BJERREGAARD,
NOE & CO.
HOBRO

NIBE OG OPLANDS BANK
AKTIESELSKAB

RICHARD NISSENS
TRÆVAREFABRIK
LANGÅ

BRØDRENE HOLST
LANDBRUGSMASKINER
GØRDING

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid: 10—15).
Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Østerbrogade 28, Kbh. Ø. C. 16.014.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.
Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Seminarieforstander, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorffs-lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupsvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Fabrikant Poul Møller, Skive.

Læge Børge Næsted, Sadolinsgade 9, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Prokurist Otto Schmidt, Kolding.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

FORSIDEN:

Dette er vort 4.-maj-nummer. I løbet af få dage fester vi atter for den største dag, vort slægtled har opleveret — og vi kan ikke finde nogen smukkere måde at feste på, end ved at tænde lysene, akkurat som på den helt store 4.-maj-dag i 1945.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD:

Fredsklokkerne ringer	47
Dansk-norsk befrielsesglæde . .	49
4.-maj oplevet på transport . . .	49
Befrielsesaftenen oplevet i svensk skole	53
Frihedskollegiet i Aalborg udvider	55
Erstatningskongres i Luxemburg	57
Danmark-skov i Israel	59
Norges udenrigsminister stiller klart erstatningskrav	61
9. april på Rådhuspladsen . . .	61
Dagbogsblade	63
Mange glæder sig til sommer- ferie i K. H.s feriehus	67
Skadevolderen må betale bod . .	68

Frihedsklokkerne ringer. Flere års bitter strid afsluttet?

Man drog et lettelsens suk, da Gestapofangernes Københavns-afdeling fornylig vedtog at ophæve foreningen med øjeblikkelig virkning.

Naturligvis har den nu ophævede forenings formand, Viggo Clemmensen, ikke ladet dødsfaldet foregå i dølgsmål, men har givet det effekt ved at ulejlige Ritzaus Bureau med en kundgørelse.

Budskabet falder i tre afsnit: En eksklusion, ophævelse af foreningen samt en henstilling om, at verserende retssager bringes til ophør.

Man trækker uvilkårligt på smilebåndet, når man erfarer, at eksklusionen af professor Ove Hoff skulle forelægges inden foreningens ophævelse. Havde man taget de to punkter i den omvendte rækkefølge, var eksklusionen jo bortfaldet.

Endnu mere komisk virker „sagen“ imidlertid, når man erfarer, at Ove Hoff slet ikke var medlem af foreningen, idet han havde udmeldt sig for lang tid siden.

Det strider også mod foreningspraksis at skride til en eksklusion på en generalforsamling, uden at punktet er optaget på dagsordenen.

Den afgæede formand, Viggo Clemmensen, har gentagne gange påkaldt offentlighedens interesse om sit navn og har afgivet et billede af sig selv som en mand, der elsker publicity. Man har savnet hos ham sansen for, om det tjente modstandsbevægelsens gode navn og rygte eller ikke.

Hans mange retssager er udartet til det rene galimatias.

I den omtalte R-B udsendelse næv-

nes en opfordring om, at retssagerne mellem Clemmensen og Hoff standses.

Opfordringen er underskrevet af en del kendte modstandsfolk, og deres underskrifter er naturligvis et udtryk for det, vi alle ønsker, nemlig fred og ro.

Næstformanden for Gestapofangernes Sjællandsafdeling, værkfører Arild Mikkelsen, har udregnet, at af 13 retssager og appeller, har Clemmensen anlagt de 11, at han har tabt dem alle, er idømt straffe på henholdsvis 20 dagbøder og hæfte i 30 dage, samt dømt til at betale 2250 kr. i sagsomkostninger.

Der kan således ikke herske tvivl om, hvem der er den ufredelige part i hele sagen.

Hvad appellen angår gør den mærkelige omstændighed sig gældende, at mens Clemmensen dagen efter generalforsamlingen iler til Ritzaus Bureau for at få den udsendt, har han endnu ved redaktionens slutning ikke sendt Ove Hoff noget eksemplar.

Ved Clemmensens afgang som organisationsmand skal der imidlertid midt i al bitterheden, han har spredt om sig, også lyde en påskønnelse af flere gode ting, han har sat i gang.

Ideen med en højtidelighed den 9. april kl. 12 på Rådhuspladsen har han gennem en årrække gennemført på en god måde, og han har gennem dette arbejde vist, at han også besidder den egenskab, at han godt vil tage det slæb, der er forbundet med at være manden bag kulisserne, der nøjes med at tage det sure slæb med forberedelserne og med at skabe den økonomiske baggrund.

EUROPÆISKE VARE- OG REJSEGODSFORSIKRING ^{A/S}

ESKILDSSEN & SØN

Edsvorne varemæglere
Nørre Farimagsgade 61
København K.

FALCKS REDNINGSKORPS

Tietgensgade 67—69
København V.

Henley Autogummi A/S

Jagtvej 23 — København N.
Telf. Taga 660 - 4560

ANDREAS P. BECK A/S
Murermester & entreprenør
Exnersvej 33 - Klampenborg

A/S MAGNETO
Jagtvej 155 - København N.

KONSERVESFABRIKEN
„VALLO“
Telefon 110 pr. Vallø

AKTIESELSKABET

DANSK DAMMANN ASFALT
AMALIEGADE 15 — KØBENHAVN K.

PREBEN SCHØNING

RADGIVENDE INGENIØR M. ING.F. OG F. R. I.
RÅDHUSPLADSEN 4 — KØBENHAVN V. — PALÆ 2900

BYENS KLICHE ANSTALT

Frederikssundsvej 269, Brønshøj — Telefon Bella 5666

BYENS PROTOKOLFABRIK

Peder Hvitfeldtsstræde 9 — Telefon 13684

CHR. OLSEN & MEILGAARD MORTENSEN
KØBENHAVN V.

KLINKE & FANØE

Rådgivende civilingeniører
Østerbrogade 19, Ø. M. Ing.f. & F. R. I. Central 7528

DANSK ELEKTROKUL INDUSTRI

Klingseyvej 6 Vanløse Damsø 3132

MEJERIET „VALLO“
VALLO

Dansk-norsk befrielsesglæde

Formanden for Kammeraternes Hjælpefond, konsul Kaj V. Dahl, Horsens, fortæller om, hvordan befrielsen oplevedes på en tre-sengs sygestue sammen med nordmænd.

4-maj-dagen står for døren, og vi lader uundgåeligt tankerne glide tilbage til den dag, vi havde længtes så inderligt imod og stridt for at komme til at opleve.

Konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Forholdene havde imidlertid forment sig således for mit vedkommende, at jeg oplevede dagen i Sverige. Det gik sådan til: Den 12. april var mine jordiske levninger, 42 kilo ialt, i ambulance befordret fra Neungamme til Padborg og videre i lazarettog til Ramlösa, og en uge senere til Sundsgården i Råå, syd for Helsingborg, hvor jeg blev anbragt på en 3-sengsstue sammen med 2 nordmænd og plejet af to norske sygeplejersker.

Min tilstand var sådan, at jeg måtte være ret isoleret, og efter 14 måneder

Højtideligheden den 4. maj ved den ukendte k-z-fanges mindesmærke ved Helligåndskirken er han så nær knyttet til, at man kan tale om paternitet. bag pigtråd og vagttårne, hvoraf de

sidste 6 måneder i Tyskland, havde jeg kun een eneste tanke, nemlig glæden over, at jeg havde genvundet friheden. Det gav mig en stille indre glæde over, at jeg havde fået skænket livet påny.

Et par gange om dagen fik jeg besøg af fiskeren Gottfred Lundquist fra Dragør. Han havde en glimrende hukkommelse, og hver dag deklamerede han radioens nyhedsmeddelelser.

Den 4. maj havde han noget særligt at fortælle. Vi kunne se det på ham, da hans ansigt dukkede op i døren.

„Tyskerne har overgivet sig“, meddelte han højtideligt.

„Hold op med det nonsens — Det er jo ønsketænkning, kun fri fantasi“,

svarede jeg — men han bedyrede, at det var sandt. Han havde sin båd liggende i Kikhavn og ville omgående ud på illegal sejlad til Dragør.

Men jeg var ganske apatisk og dertil til det yderste skeptisk og først da jubelen skyllede over alle bredder i forlægningen, lod jeg mig overbevise.

Alle de evakuerede kammerater improviserede en takkefest med masser af taler og sange. Selv hørte jeg kun dønningerne, men jeg tror dog, jeg var en kende bevæget — det er vist ikke for stærkt et ord at bruge.

Heldigvis varede det ikke mange dage, inden det blev nordmændenes tur til at feste for deres lands frihed, og „Ja, vi elsker dette landet“ tonede ud i natten med en glød og begejstring, der hos mange forstenede lukkede op for tårerne.

KAJ V. DAHL.

SÅLEDES OPLEVEDE JEG

4. maj 1945

Førstelærer P. Mahler blev befriet fra Dachau og kom hjem over Neuengamme. Friheden vinkede i Sverige, men han nåede ikke så langt.

Vi var på transport den 3. maj 1945. Denne gang var det noget ganske usædvanligt for os alle, fordi vi blev ført fra Møgelkær igennem vort eget dejlige, danske land mod Sverige. ,

I Nyborg havde jeg den enestående oplevelse, at jeg mødtes med min kone og mine to børn. Jeg trak dem alle tre op i bussen til os, mens den ventede ud for færgelejet. Kammeraterne gjorde hurtigt plads til os alle, selv om vognen var stopfyldt i forvejen. Dette korte møde med min familie blev én af de største oplevelser i mit liv. Også for kammeraterne var det en oplevelse at se en kammerats pårørende. Selv om de aldrig havde kendt hinanden før, blev et møde under disse forhold — og gennem det særlig inderlige kammeratskabsforhold mellem os, som et sammentræf af velkendte, gode venner med den hjerteligste kontakt fra første færd.

Men snart slog afskedens time, da

bussen førtes ombord på færgen. Jeg var gerne fulgt med min familie ud i den uvisse frihed, men de ønskede mig hellere i sikkerhed på den svenske side af Øresund, og længe øjnede vi hinanden i et langt farvel, da færgen fjernede sig og gled ud på Storebælt.

Førstelærer P. Mahler, Nørre Søby, Fyn.

FJERNSYN - NEUTROFON - GULDSEGL

REOFON

KONGELYSVEJ 21
GENTOFTE

UDDEHOLM A/S

LYGTEN 5 — KØBENHAVN N. V.
ÆGIR 4686

DAN-TRANSPORT A/S

VESTERGADE 33 — KØBENHAVN K.
MINERVA 1688

WALTRICH

FINSENSVEJ 12
KØBENHAVN F.

S. FRIEDLÆNDERS EFTFL.

ST. KONGENSGADE 63 — KØBENHAVN K.

Drost & Rye Petersen

HEIMDALSGADE 6, N.
C. 7270

ERNST C. LOHSE & CO. EFT.

NØRREVOLDGADE 6 — KØBENHAVN K.
MINERVA *2561

SANITAN

Plastic Industri Aktieselskab
Løjtegaardsvej 50
Kastrup

CHLORIDE AKKUMULATORFABRIKKEN A/S

MYNSTERSVEJ 6 — KØBENHAVN V.

G. SALICATH & CO.

Tordenskjoldsgade 25
København K.
Tlf. Byen 8712

SKOTØJSFABRIKEN

„DANA“
KLINGSEYVEJ 15 B — DAMSØ 2362 - 2363

— Så kom de dejlige, hvide busser.

Vi blev rigeligt bispist under overfarten, og vi nød de gode sanitære forhold ombord til både at blive grundigt vaskede og barberede.

Om morgenen den 4. maj lå vi endnu i færgeljet i Korsør, men i den tidlige morgen stævnede de hvide busser ud af byen mod København. Overalt, hvor vi kom frem, stimlede folk sammen for at tage imod os, — og for at spørge til slægt og venner, der evt. kunne være iblandt os, — eller hvis endelige skæbne kun vi kunne berette om.

Så ofte det lod sig gøre, førte tyskerne transporten udenom den gængse rute, men folk stod i tætte skarer ved ind- og udfaldsvejene til byerne og standsede simpelthen hele kortégen ved at stille sig i vejen. Jeg husker, at vi bl. a. holdt stille ud for Vridsløse statsfængsel i den mest bedårende forårssol. Vi blev overdængede med gode gaver i form af godter, gamle og nye aviser, tobak og cigaretter, og der blev vist os så megen interesse og hjertelighed, at den sølle tysker, som næsten ingen ænsede, mere og mere indkapslede sig i en apatisk og passiv holdning. Vi tillod os oven i købet at spøge med ham med bemærkninger, som: Pas nu på, at De ikke går for langt bort, for vi har jo ansvaret for Dem!

Det må have været et problem for tyskerne, hvilken vej, de skulle føre os til frihavnen, jeg er i alle tilfælde aldrig kommet dertil ad så mange omveje. Og, da vi endelig kom der, herskede der en en ejendommelig stemning foran den

ventende Malmøfærge. Der foregik øjensynlig langvarige og vanskelige forhandlinger, mens vi sammen med masser af pårørende fyldte området ved færgenhaven.

Der blev stilhed over mængden, da den svenske transportfører fra færgens bro meddelte, at alle over 50 år kunne tage hjem, om de ville. Der blev stort røre, rygterne svirrede, og en strøm af mennesker forsvandt ud gennem porten. De tilbageblevne diskuterede, én og anden kom i tanker om, at han vist var over 50, jo, kammeraterne støttede ham i hans antagelse, — og han fulgte efter. Atter en stund i forhandlingernes forjættende atmosfære! Transportføreren viste sig igen på broen! Nu fik alle over 45 lov til at forlade transporten. Uroen blev større og større, og spændingen voksede, og da svenskeren igen viste sig, blev alle over 40 år frigivet.

Vi var nu svundet ind til en betydelig mindre flok, men vi var i den grad opfyldt af længsel efter friheden, at det var svært at holde ud længere. Endelig kom der igen bud fra skibets bro: Vi blev løst fra vort løfte til det svenske Røde Kors om ikke at desertere. Vi kunne på eget ansvar tage, hvorhen vi ville, men vi skulle også være velkomne til at tage med færgen over, når den nu snart skulle afgå.

Om der overhovedet blev nogen tilbage til færgen, aner jeg ikke. Behjælpelige mennesker forsynede os med filt-hat og overfrakke, så vi kunne skjule vore skaldede hoveder og de påsyede

fangemærker for vagtposterne, når vi passerede frihavnens port.

Kommet udenfor! En ny situation! Nu skulle enhver af os helst drage sin egen vej, men hvordan? Her kom folk fra Det unge Grænseværn os til hjælp med en bil parat til at få os i sikkerhed. — Hvor skal du hen? spurgte man mig. Jeg vidste, at jeg havde en svoger i byen, men adressen huskede jeg ikke. Dog mente jeg at kunne vise, hvor hans svingermor boede, men hendes navn var også glemt og det var mig umuligt at nævne den gade, hun boede i. — Alle-rede tidligere under fangenskabet havde jeg erfaret, at selv de almindeligste ting, som kendte telefonnumre, navne o. lign. fuldstændig var gledet ud af hukommelsen.

Vi fandt det hus i København, jeg søgte. Men nu viste det sig straks, at man slet ikke var i relation til den frihed, der lige var opnået. Da jeg stod overfor den dame, jeg søgte, var jeg ude af stand til at gøre mig forståelig, så voldsomt brast gråden frem i mig. — Men, hvor var alle mennesker forstående og imødekommende overfor os, og hvor forstod de at tage os med en takt, der gjorde, at man ikke kom til at tro, at man var blevet idiot. — Der er vel ingen, der ikke selv har oplevet det, der kan forestille sig, hvordan det føles, når man må briste i gråd ved hver ny situation, enten den opfordrer til det eller ej. Og hvem kan heller forstå, at man samtidig kunne få den tvangstanke, at man skulle over sporene, når man på et jernbaneterræn så skiltet: Overgang forbudt! Jeg er senere blevet klar over, at mit hjem var et godt sanatorium, og at min kone er én af de dygtigste nerve-læger, jeg har mødt, selv om hun har en helt anden uddannelse.

Men foreløbig måtte jeg ofte briste i gråd, for alt, hvad jeg mødte, var nyt. Det var bl. a. nok til at overvælde mig, da jeg for første gang kom ind i et privat køkken, og det overvældede mig, hver gang jeg traf et kendt menneske. Og da jeg på cykel skulle ud til min slægtning i byens udkant, kom jeg ud for en ny vanskelighed. Det vil sikkert være lettere at stige op på en kamel og blive et behageligere ridt, når det sker første gang, end det var for mig at cykle gennem København den 4. maj 1945.

ODENSE
ÆGFORRETNING A/S

HINDSGAUL
BUTIKSMONTØREN
AKTIESELSKAB

FERD. ANDERSEN & CO.
NYTORV 5
KØBENHAVN K.

VILH. PETERSEN & CO.
TORDENSKJOLDSGADE 31
KØBENHAVN K.

CARSTEN WARBURG
ROSENVÆNGETS ALLE 48
KØBENHAVN Ø.
C. 7274

BRASILIANSK KAFFE
KOMPAGNI
AKTIESELSKAB

SKANDINAVISK KONTROL A/S

A. L. DREWSSENSVEJ 2
KØBENHAVN

SCANDINAVIAN-AMERICAN
NYLON-HOSIERY A/S
NÆRUM

OFFSET- OG
DYBTRYK
Reproduktion

ROTOGRAVURE A/S, TAFFELBAYSALLE 17, HELRUP 8703

NORDISK COPYRIGHT BUREAU
UPSALAGADE 24 — KØBENHAVN Ø.

J. K. NIELSEN & RAUSCHENBERGER
RÅDGIVENDE CIVILINGENIØRER M. I. F.
FREDERIKSGADE 17³ KBH. K. MINERVA 6171

BYGGERIETS MASKINSTATIONER, AKTIESELSKAB
Vester Farimagsgade 37 - København V. - Minerva 3870

NORDLUNDES BOGTRYKKERI
AKTIESELSKAB
Niels Hemmingsensgade 12 — København K.

INGENIØRFIRMAET
JØRGEN HANSEN & TJALVE
Sønderlundsvej 206 — Herlev

PENSIONS- OG LIVRENTE-INSTITUTET
AF 1919 A/S

HOFFENSETS
OFFSET-REPRODUKTION
Blaagaardsgade 23 B — Telefon 4360 — København N.

Fornemmelsen var både overraskende ukendt og svævende, kun når vi passerede tyske vagtposter ved én eller anden institution, som de havde bemægtiget sig ved vejen, var der charme over min flugt. Da var fornemmelsen den samme, som når illegale ting tidligere skulle skaffes i sikkerhed. Denne gang gjaldt det en fangedragt og et kortklippet hoved.

I hjemmet i Husum løb følelserne igen af med mig, selv om jeg strittede aldrig så meget imod. En stue med almindelige møbler, radio og klaver, var igen noget nyt, der ikke mere hørte ved i min tilværelse, en tilværelse, som jeg igennem blot fire måneder havde været tvunget til at indstille mig på. — Og der gik lang tid, før man igen blev vænnet til alt det, der hører et normalt liv til. Man forstod først efterhånden, at man havde ret til at tage, at bruge eller at spise, hvad normale mennesker tager som en selvfølge. Man skulle i virkeligheden vænne sig til at være til.

Dog først måtte jeg indrette mig på at leve „under jorden“, for tyskerne havde jo ikke løsladt os. Derfor blev der hurtigt sørget for andet tøj, så jeg kunne ligne andre mennesker. Men min underjordiske tilværelse varede kun kort, for da budskabet om tyskernes kapitulation blev bekendtgjort i radioen klokken 21, var min virkelige frihed en kendsgerning.

Bagefter har man fortalt mig, at min opførsel under denne udsendelse med et mildt udtryk kunne betegnes som ubehersket, men fra den stund af blev jeg klar over, at nu havde jeg fået min frihed igen.

For mig er der stadig to mindedage om befrielsen:

den 4. maj som min personlige befrielsesdag, og

den 5. maj som mit lands store befrielsesdag.

P. MAHLER.

var påbegyndt en tysk rømning af flere sjællandske byer, men om aftenen blev det meddelt fra England, at denne oplysning var forhastet. Den 4. maj afrejste vi til forskellige forlægninger i Sverige. Jeg kom sammen med en del andre til Såganäs gamle skole pr. Diö, ikke langt fra den svenske botaniker Carl von Linne's fødehjem i Stenbrohult sogn. Vi ankom til skolen kl. 19,30, og da vi sad ved aftenbordet, fik vi kl. 21 at vide over den svenske radio, at tyskerne havde kapituleret i Danmark og Holland. Begejstringen var endeløs, men samtidig var der mange af os, som følte en knugen om hjertet, fordi vi ikke fik lov til at opleve det for vort fædrelands og dets fremtid så betydelige øjeblik derhjemme.

Gamle kammerater samles hvert år den 4. maj.

Fra dette øjeblik var det kun en rastløs venten for os. Der blev vist os betydelig venlighed fra forskellige svenskeres side. Man havde i Småland set fangerne komme elendige og udtærede fra de tyske koncentrationslejre. En svensk ingeniør sagde til mig: „Hvis det svenske folk ikke nu forstår, hvad nazisme er, så Gud nåde os“. Der var som bekendt en del nazister i Sverige.

Den 15. maj fik vi at vide, at vi den følgende dag skulle afrejse til Danmark. Vi afrejste fra Diö den 16. maj kl. 9,49, kom til Malmø og endelig sent på eftermiddagen til København, hvor vi blev beværtet på hovedbanegården. Kl. 2 nat den 17. maj satte vi os i toget og sneglede os gennem det lysegrønne og flagsmykkede Danmark. Flagene var oppe i anledning af Norges Nationaldag.

Vi er nogle gamle kammerater, som hvert år samles den 4. maj om aftenen. Vi taler så om vore minder fra besættelsen og befrielsen, men for mig vil det altid føles som om jeg er gået glip af noget: At være med i befrielsesrusen hjemme i Danmark.

AAGE E. DAMTOFT.

☆

Generalforsamling.

Buchenwald-klubben holdt generalforsamling tirsdag den 1. april i „Gardereforeningen's lokaler i Amaliegade.

Stilfærdig befrielsesaften i svensk skole

Pastor Aage E. Damtoft, Aalborg, oplevede befrielsen ved botanikeren Linne's fødehjem i Sverige.

Den 25. april 1945 kl. 9,30 blev der i Frøslev lejren foretaget navneopråb af de fanger, der skulle transporteres til Sverige. Kl. 11,15 spiste vi, der skulle rejse, middagsmad, hvorefter vi gik ind i „tyskerlejren“, hvor der efter ægte tysk grundighed blev foretaget navneopråb endnu to gange af de samme personer.

Efter at vi havde fået vore få ejendele udleveret, blev vi kørt til Padborg station, hvor vi befandt os kl. 15,30. Vi blev stuvet ind i et tog, som imidlertid blev holdende på stationen, idet tyskernes henrettelser i Fredericia havde forårsaget jernbanestrejke. Kl. 21,30 kom vi i rutebiler og kørte gennem det skønne danske forårsland til København. Den 26. april ved 18-tiden sejlede vi fra Frihavnen til Malmø og herfra i tog til Hälsingborg, hvortil vi ankom kl. 23. Efter at have gennemgået bad og „aflusning“ blev

Pastor Aage E. Damtoft, Aalborg.

jeg, der havde høj feber på grund af difteritis, anbragt på Norrehed skolen i Hälsingborg.

Allerede den 30. april meddelte den danske stemme i svensk radio, at der

Carl C. Christiansen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberøndel-
ler til alle formål.

VAGN BALSLEV

Langebrogade 17
København S.
Telefon Sundby 7283

**HAFNIA
SKINKEKOGERI A/S**

Ingerslevgade 116

K. B. LARSEN

CIVILINGENIØR
Frederiksgårdsallé 4
København F.
Telefon Fasan 1072

AAGE MONIES

CIVILINGENIØR
Eivindsvej 49
Charlottenlund

P. ANDERSENS EFTF.
Mejerianlæg — Køleanlæg
København — Vanløse

Aktieselskabet
**DE KØBENHAVNSKE
FORSTÆDERS BANK**
Glostrup

SMEDE- OG SVEJSEFIRMAET
„DANOL“

P. HOLM & SØN

MURERMESTRE OG ENTREPRENØRER
ONSGARDSVEJ 37 — TELEFON HELRUP 1291

HEINRICH EVERT JUNR. EFTF.

LINIER-ANSTALT, ANKER GOTTFREDSSEN
KOMPAGNISTRÆDE 19, KBH. K., TELEFON C. 4546

TAASTRUP TRÆLASTHANDEL

KØGEVEJ 77 — TAASTRUP

M. FOLMER ANDERSEN

RAADGIVENDE CIVILINGENIØR F. R. I.
ST. STRANDSTRÆDE 21 — KØBENHAVN K.

LITOTRYKKERIET

H. C. ANDERSENS BOULEVARD 4

R. AARØ-HANSEN

AUT. ELEKTROINSTALLATØR
NØRREVOLDGADE 27 — MINERVA 1530

A J V A A/S

SYDMARKEN 22—26 — SØBORG — TELEFON SØBORG 8611*

MIKROVÆRK A/S

SYDMARKEN 32—38 — SØBORG — TELEFON SØBORG 4838

COPYPRINT A/S

NØRRE VOLDGADE 21 A — KØBENHAVN K. — MINERVA 1525

4.-maj kollegiet i Ålborg udvides

Switzer skænker værelse, som skal være et minde for den ukendte sømand.

4. Maj Kollegiet i Ålborg får nu også et mindeværelse for den ukendte sømand. Kollegiets bestyrelse vedtog for nogen tid siden at gennemføre en udvidelse i kollegiets tag-etage, hvor der kan etableres fire fortræffelige „hybler“. Arbejdet er allerede sat i gang, så at kollegiet efter sommerferien vil rumme ialt 44 værelser.

Det er hensigten at „sælge“ de fire værelser, og i anledning af det nyligt passerede jubilæum i Switzers bjergnings-entreprise har selskabet sendt kollegiet 5.000 kr. til indretning af den ukendte sømands værelse.

Der er på baggrund af denne gave anledning til at mindes den måde, hvorpå Switzer „fejrede“ den 9. april i 1945. Allerede et år i forveien havde selskabets ledelse udarbejdet en plan til evakuering af hele bjergnings-flåden, som foruden bjergningsdampere bestod af et stort antal bugseringsbåde og pontoner. Switzer holdt sig i nøje forbindelse med såvel Frihedsrådet som Handelsministeriets søfartsafdeling, og da man sidst på vinteren i 1945 frygtede, at tyskerne ville gøre alvor af en trusel om at anbringe tysk mandskab ombord på alle danske fartøjer, blev det besluttet at gennemføre Switzers evakueringsplan.

Alle fartøjer fik ordre til at stikke til søs. Der var opgivet delvis finge-rede opgaver, men i Øresund turde man ikke vove at tage nogen chance. En afdeling frihedskæmpere etablerede derfor en grundstødning med en lastdamper, og Switzer blev anmodet om assistance. Det lykkedes at blufte tyskerne, som uden videre undersøgelse lod hele bjergningsflåden stikke til søs og ikke fandt det foruroligende, da man lidt senere rekvirerede rederiets bugserbåde til assistance. Da man herved havde tømt Københavns havn for bugseringsassistance godtog tyskerne, at man gav to bug-

seringsbåde, der var stationeret i Helsingør, ordre til at komme til København, men de nåede ikke så langt. På et fastsat tidspunkt brød alle fartøjscheferne de forseglede ordrer, som de havde fået betroet, og i næste minut satte alle skibene kurs imod svensk havn. Også fra provinshavnene var Switzers fartøjer kaldt i søen på et sådant tidspunkt, at de alle ved dagry den 9. april skulle nå frem til svensk havn.

Operationen gennemførtes overalt uden uheld, og den tjente to hovedformål. For det første unddrog man tyskerne al bugseringshjælp, hvilket navnlig generede dem i Københavns havn, hvor man havde mange vanskeligheder med de store transportfartøjer. Dernæst blev hele Switzerflåden i Sverige stillet til rådighed for Danforce, Den danske Brigade, til indsættelse den dag, hvor de danske styrker skulle over sundet til indsættelse i Danmark. Udadtil betød aktionen en styrkelse af den goodwill, der efterhånden var blevet oparbejdet hos de allierede, og det var ligeledes af den største betydning, at Switzer-flåden blev holdt intakt til oprydning i de danske havne og farvande, da krigen langt om længe sluttede.

Man kan på denne baggrund hilse med glæde, at det bliver Switzer, som i Ålborg sætter et minde for den unavngivne sømand og hans indsats i Danmarks frihedskamp.

Også Ålborg værft har meddelt kollegiets bestyrelse, at man gerne vil financiere et af de nye værelser, men der er endnu ikke truffet bestemmelse om, hvilket navn, der skal knyttes til dette værelse.

E.

☆

17 MUSEER I AUSCHWITZ

For et år siden blev det på den internationale kongres af tidligere fanger i den tyske koncentrationslejr Auschwitz besluttet, at hvert af de 17 lande, der var repræsenteret på kongressen, skulle oprette sit eget museum i en af Auschwitz-blokkene.

Nogle danske modstandsfolk arbejder for tiden på at samle materiale til en dansk blok.

De 120 mill. kr. er et ringe krav

Som tidligere meddelt lyder den danske regning til Vesttyskland på 120 mill. kr. som erstatning til danske ex-fanger.

At kravet er beskedent fremgår af en sammenligning.

Det norske „Erstatningsrådet“ gør således opmærksom på, at Vesttyskland ifølge en meddelelse fra den socialdemokratiske pressetjeneste af 18.2.58, i år udbetalte i pensioner til afsatte nazitjenestemænd og afsatte officerer ialt 1.371 milliarder mark.

Det bør også bemærkes, at disse nazistørrelser betyder mange års efterbetaling.

At beløbene ikke kører den tyske økonomi ned, fremgår bl. a. af en meddelelse i det norske Aftenposten fra 25.2.58 om, at Bonn nu er i færd med gennemførelse af skatteændringer, som „vil bringe den tyske beskatning ned på et af de rimeligste niveauer i Europa „langt under det norske“.

☆

4.-maj-aftenen

I MINDELUNDEN

De skal igen i år opleve en skøn højtidelighed i Ryvangen den 4. maj om aftenen.

Kammeraternes Hjælpefond har lagt det sådan til rette, at lysene tændes ved hver enkelt grav, når mørket begynder at falde på.

Der nedlægges blomster ved hver enkelt grav og mindesten.

Fra 19,30 til kl. 22, afbrudt af en mindre pause, er der stilfærdig musik af en blæserkvintet.

Efter mørkets frembrud vil monumentet være projektorbelyst og ex-fanger vil stå fanevagt.

Der vil ikke blive holdt taler — og det er vist helt i sin orden.

☆

Man skal ikke binde menneskene, man skal løse dem.

August Strindberg.

HILSEN FRA ODENSE

LE KLINT A/S

ODENSE

A/S **Aug. Christgau**

ODENSE KAFFE-RISTERI &
THE-IMPORT

ODENSE KVÆGTORV

AKTIESELSKAB

F. A. O. K.

FYENSKE ANDELSMEJERIERS OSTERI-
OG KONDENSERINGSFABRIK
MARSLEV

Erstatningskongres i Luxemburg

Enighed i Kravet

I dagene 21.—23. marts holdtes i Luxemburg en kongres til drøftelse af erstatningskravet overfor Vesttyskland.

Den ene af de danske deltagere, arkitekt H. Kornbeck, har skrevet følgende beretning:

Den danske delegation — professor Ove Hoff og arkitekt H. Kornbeck — ankom d. 20. marts kl. 16 til Luxemburg og havde straks efter ankomsten samtaler med luxemburiske og franske delegerede. Disse samtaler var uofficielle, men det fremgik ganske klart, at vore danske synspunkter var blevet grundigt behandlet, og at man i alle hovedsynspunkter var ganske enige med os.

Det ville være naturligt, om man forud havde været lidt i tvivl om, hvorvidt Luxemburg var det rette sted for en kongres, men vi blev hurtigt klar over, at stedet var rigtigt valgt.

Af landets 300.000 indbyggere var ca. 13 % eller ca. 40.000 personer direkte erstatningsberettigede (hvilket procentuelt svarer til 625.000 i forhold til den danske befolkning). Hele erstatningsspørgsmålet er således for Luxemburgs vedkommende en national sag, idet hver eneste luxemburger inden for sin egen allernærmeste familie har een eller flere personer, der er direkte interesseret i erstatningsspørgsmålet, der for dem omfatter en række problemer, der er aldeles ukendte for os danske.

På ovennævnte grundlag er det ganske naturligt, at samtlige fangekredse i Luxemburg var stærkt repræsenteret. Den luxemburiske delegation var på ikke mindre end 39 personer, hvoraf langt den overvejende del var højt kvalificerede og derfor velegnede til at påtage sig de foreliggende opgaver.

Den internationale kongres var således sammensat:

Frankrig sendte 8 delegerede, der repræsenterede: 3 Amicaleorganisationer fra henholdsvis Mauthausen, Dachau og Auschwitz, og de 4 største franske fangesammenslutninger

F.N.D.I.R.P., F.N.D.I.R. og Elsass-Lotringen fangerne (Strassbourgersammenslutningen).

Belgien sendte 6 delegerede, der repræsenterede: 3 Amicaleforeninger fra Neuengamme, Natzweiler og Dachau og den store nationale fangesammenslutning.

Danmark sendte 2 delegerede (med plads til endnu een), der repræsenterede: Fællesudvalget F.A.P.P.D., de ni største fangeorganisationer.

Norge sendte 1 delegeret (med plads til endnu 2), der repræsenterede samtlige norske fanger.

Luxemburg mødte med 39 delegerede, der repræsenterede samtlige 7 Amicaleforeninger og samtlige fangesammenslutninger.

Østrig, der ikke omfattes af vor gruppe, sendte 1 observatør.

Vesttyskland, der ikke omfattes af vor gruppe, sendte 2 observatører.

Holland sendte ikke delegation.

F. I. R. sendte en observatør.

I alt var således ca. 40 større fangeorganisationer repræsenteret ved ca. 60 delegerede.

Den ene tyske delegeret var professor, dr. jur. Hagenberg fra Baden.

Fredag den 21. marts eftermiddag.

Valg af præsidium: Præsident M. Pierre Dopfeld, bankdirektør. **Luxemburg:** Generalsekretær for L.P.P.D. M. Albert Hommel, Avocat a la Cour d'Appel. **Frankrig:** Emile Cremer, Strassbourg, mdl. af det franske deputeretkammer og Europarådet. **Danmark:** H. Kornbeck, arkitekt. **Norge:** E. Pedersen, kontorchef. **Belgien:** Van den Eynde, Avocat a la Cour.

Efter valget blev hvert enkelt lands synspunkter oplæst på fransk og tysk (henholdsvis oversættelser) af de pågældende landes repræsentanter.

Disse synspunkter blev derefter gennemgået, og det viste sig hurtigt, at der herskede principiel enighed om alle væsentlige spørgsmål, idet man overalt brugte det samme grundlag for udregning af erstatninger. Der er ikke tvivl om, at det danske „bombardement“ af tryksager har været en væsentlig årsag til, at man — i virkeligheden i den kongressen — var nået til en nogenlunde ens opfattelse, der blot trængte til en sidste gennemgang.

Professor, dr. jur. Hagenberg er ganske vist tysker, men var tilknyttet den franske modstandsbevægelse. Han er en af Europas fineste eksperter i det tyske erstatningsspørgsmål, og har haft en lang række konferencer med regeringen i Bonn, og har ført en lang række erstatningsprocesser for tyske statsborgere. Han udtalte omtrent således: „Med mit indgående kendskab til tysk mentalitet og retspraksis kan jeg udtale, at Bonn kun vil bøje sig for stærkt underbyggede juridiske krav, og jeg fraråder, at man i for udstrakt grad anvender ord som pligt og moral — og i endnu højere grad — ære“. Han mente forøvrigt, at han igennem sit forslag til en kravformulering havde fundet en form, som tyskerne ville og måtte bøje sig for.

Man gik herefter over til nedsættelse af udvalg:

I. Udvalg for organisation, indbyrdes kontakt og retssager.

II. Udvalg for retsspørgsmål, fastlæggelse af retsstilling og kravformulering.

III. Udvalg for redaktion og presse — udfærdigelse af slutcommuniqué og beslutninger.

Ove Hoff blev indvalgt i udvalg II, Kornbeck blev indvalgt i udvalg I og III, naturligvis med bemærkning om, at Steen Hansen kunne træde ind i vort sted.

Lørdag d. 22. marts form. og efterm.

Alle tre udvalg gik straks i arbejde om morgenen og arbejdede hele dagen. Udvalg II nedsatte straks et retsudvalg bestående af jurister med professor, dr. jur. Hagenberg, Baden, Tyskland, som formand.

Iøvrigt bestod dette udvalg af føl-

HOLBECKS FAJANCE FORRETNING

AKTIESELSKAB

ODENSE

FYNS TIDENDE

HURTIGST OG BEDST

TELEFON ODENSE 12000

Konsummælk Mejerierne

ODENSE

MASKINFABRIKEN SIO

ODENSE

gende: **Frankrig:** Sekretær i det franske udenrigsministerium Emile Valley, Paris. 2. Avocat af la Cour Maitre André Page, Paris. 3. Medlem af det franske reputeretkammer og Europarådet Emile Cremer, Strasbourg. **Belgien:** 1. Avocat a la Cour Francois Classens, Bruxelles. 2. Avocat a la Cour d'Appel Madame L. Blicck Bouffuox. **Danmark:** Professor Ove Hoff, København. **Norge:** Kontorchef E. Pedersen, Stavanger. **Østrig:** Korrespondent L. Voller, Salzburg (som observatør). **Luxemburg:** 1. Bankdirektør, præsident for L.P.P.D. Pierre Dopfeld. 2. Avocat a la Cour d'Appel, generalsekr for L.P.P.D. A. Hommel.

Bemærkninger (kort samlet resumé).

a. Man enedes om at nedsætte et fælles arbejdsudvalg, der udelukkende bestod af fanger fra Luxemburg. Disse skulle med bistand fra professor Hagenberg og Emile Cremer udarbejde den fælles kravformulering og kravsbegrundelse, og dette fælles dokument skulle anvendes som indledning til samtlige landes regeringshenvendelser. Hvert land skulle herefter på samme dokument tilføje sit lands specielle krav opbygget efter de principper, man på kongressen var blevet enige om.

b. Dette dokument skulle så — på forslag fra dansk side — afleveres til de forskellige landes regeringer d. 25. april 1958, og man skulle samtidig gennem presse og radio, eventuelt gennem radioforedrag — **samme dato** — skaffe den størst mulige propaganda for sagen.

c. Der var forslag fremme om en vis kontakt med regeringen i Bonn. På forslag fra dansk side enedes man om at være meget forsigtig i så henseende, og det blev pointeret, at vi danske i hvert fald ikke ville deltage i en sådan henvendelse uden, at dens ordlyd var fuldt godkendt af vor regering.

H. Kornbeck.

☆

ÅRHUS.

Den nystiftede afdeling af Gestapofangerne i Århus holdt generalforsamling torsdag den 10. april kl. 19,30 i restaurant Klostergården.

Der skabes et koordinations- og forbindelsesorgan mellem de nationale og internationale organisationer

Modet vedtog inden afslutningen følgende communiqué:

Den 21., 22. og 23. marts 1958 var repræsentanter for foreningerne af politiske fanger og tvangsforflyttede fra Luxemburg, Belgien, Danmark, Frankrig, Norge forsamlet i Eschan-der-Alzette (Storhertugdømmet Luxemburg).

Konferencen har længe drøftet problemerne angående den skyldige erstatning fra den tyske forbundsrepublik til ofrene for naziregimet.

Den har enstemmigt ført til den konklusion, at den tyske forbundsrepublik er forpligtet til på moralsk og retslig basis at holde ofrene for forfølgelserne og deres successorer skadesløse.

Den i loven hjemlede ret til erstatning for nazi-regimets ofre er indeholdt i de internationale traktater fra Yalta, Potsdam, Paris, London og Bonn. Nazi-regimets overgreb på den menneskelige person, krænkelserne af Genfer- og Haager-Konventionen og af folkerettens ubestridelige principper er så tydelig fastslået, at den tyske lovgivningsmagt selv har anerkendt retten til erstatning. Forordet til den tyske lov af 18. september 1953 siger i virkeligheden, at „den modstand, der kun blev ydet efter troens overbevisning eller af samvittighedsgrunde mod det national-socialistiske voldsherredømme var en fortjenstfuld handling mod det tyske folk og statens vel“.

Deltagerne i den internationale konference mener, at den siden befrielsen henholdte ordening af erstatningen ikke længere kan udskydes.

Konferencen har under godkendelse af særlige krav fra forskellige landes side på grund af deres særlige forhold enstemmigt fastslået, at opfattelserne af problemernes grund-sætning er de samme.

Da de ramte landes regeringer allerede har anerkendt retmæssigheden af disse krav og har indledt forhandlinger, forlanger konferencen, at disse bliver fremskyndet, for at man kan komme til en snarlig og retfærdig ordening af spørgsmålet.

Konferencen beslutter at skabe et koordinations- og forbindelsesorgan mellem de nationale og internationale sammenslutninger med sæde i Luxemburg.

Den opfordrer til, at arbejdet nu fortsættes i hvert land ved udarbej-

delse af et nationalt memorandum, som skal indeholde samtlige fordringer, der skal forelægges de pågældende regeringer, og ønsker, at dette memorandum bliver forelagt samtidig i hvert land førstkommande 25. april, den symbolske dato for lejrenes befrielse.

Den beslutter:

..... at give dette arbejde en stor udbredelse ved at forelægge denne endelige beslutning for de internationale myndigheder, som UNO og Europarådet, samt for de delagtige regeringer, indbefattet regeringen for den tyske forbundsrepublik.

..... at oplyse den offentlige mening ved hjælp af alle egnede midler, særlig gennem presse og radio, og indbyde alle foreninger af tvangsforflyttede og politiske fanger til at slutte sig denne aktion.

☆

Danmark-skov i Israel

Keren Kajemeth LejIsrael er det fond, der ved hjælp af indsamlede midler erhverver jord i Israel og som sørger for denne jord ved sumpudtørring, vandtilførsel, skovplantning etc. I anledning af at staten Israel her til foråret fejrer sin 10-årige beståen, er den tanke opstået, at den danske befolkning skulle skænke Israel en „Danmark-skov“.

En skov består af mindst 10.000 træer, et træ koster 6,50 kr. Plantningen af en sådan skov vil betyde en yderligere befæstelse af de venskabsbånd, der altid har været Danmark og Israel imellem. Som bekendt eksisterer der allerede en Christian den X. skov og en Hans Hedtoft lund, begge dele beliggende i omegnen af det af Danmark oprettede Christian den X.s hospital for tuberkuløse børn i nærheden af Jerusalem.

Vi håber inderligt, at denne idé må vinde genklang i vide kredse af det danske folk, og vi ville være Dem dybt taknemmelig, dersom De måtte have lyst til at støtte sagen og således medvirke til, at Danmark-skoven bliver en realitet.

Eventuelle beløb kan indsendes til:

Postgiro 29707.

Keren Kajemeth LejIsrael,

Vognmagergade 7, Kbh. K.

For hvert modtaget beløb vil giveren få tilsendt et diplom.

AKTIESELSKABET HAISTRUPS FABRIKER

ODENSE

Dåser — Maskiner — Service

ODENSE TEATER

Direktion:
HELGE RUNGWALD
TELEFON 2109 - 2765

**BALSLEV
ODENSE**

**ENTREPRENØRFIRMAET
CARL NIELSEN A/S
ODENSE**

GUG KJELDEN'S EFT.
FYLDEPENNE
MAGASINET
N. BROGAARD
ODENSE

R. A. SKOVSTED
SKOTØJSMAGASINET
ODENSE

FYENS DISCONTO KASSE

(BANK-AKTIESELSKAB)

ODENSE

Danmarks ældste private bank

**REVISIONSANSTALTEN FOR FYN
ODENSE**

**REVISIONSFIRMAET
LARSEN & NÆRØ**
STATSAUT. REVISORER
FLAKHAVEN 1 — ODENSE

Klart erstatningskrav af Norges udenrigsminister

Spørgsmålet fremme i Stortinget.

Under spørgetimen i det norske storting den 26. marts oplyste udenrigsminister Halvard Lange, at der fra tysk side var stillet et svar i ud-sigt på den norske note om erstatningerne til ex-fangerne i løbet af et par måneder. Så længe dette ikke er løst, er det en direkte belastning i forholdet mellem vore to lande. De tidligere fanger har et rimeligt krav på, at der bliver givet erstatninger for den umenneskelige behandling, de var udsat for i de tyske koncentrationslejre, sagde udenrigsministeren.

Iøvrigt mindede ministeren om, at Vest-Tyskland i sin svarnote af 21. februar 1957 ikke kunne erkende at have nogen retslig pligt til at yde erstatninger til de tidligere politiske fanger.

Noten gav udtryk for, at det tyske folk var villig til at yde nogen hjælp i form af billighedserstatninger til dem, der var særlig hårdt ramt.

Efter at sagen var drøftet med de øvrige interesserede lande, blev der den 23. juli i fjor afleveret en ny note til det tyske udenrigsministerium. Heri blev det understreget, at det tyske forslag om at give en eventuel erstatning i form af veldædighed er uantagelig, da det vil virke stødende på fangerne. Det tyske forslag er utilstrækkeligt og vil ikke kunne danne grundlag for diskussion, dersom der ikke bliver foretaget væsentlige ændringer i det.

Ministeren fortsatte: I samtaler med tyske myndigheder har jeg gentagne gange gjort opmærksom på den rolle, en løsning af dette spørgsmål spiller for den norske opinion og regering.

Det er min overbevisning, at intet vil gøre mere til at lægge grundlaget for et virkeligt godt forhold mellem Tyskland og Norge, end om forbundsrepublikken kan se sig i stand

til at yde en virkelig erstatning til de tidligere fanger og deres efterladte. Det er mit håb, at forbundsrepublikken også vil lægge vægt på denne side af sagen, sluttede udenrigsministeren.

☆

Københavns nye kommandant

Aage Højland Christensen

Københavns nye kommandant blev ikke som frygtet Schjødt-Eriksen, men Aage Højland Christensen.

Den nye generalmajor er først og fremmest soldat, og hans væsentligste opgave ligger i posten som chef for 6. division, der ikke kun omfatter forsvaret af hovedstaden, men hele Sjælland. Hertil får han også ledelsen af hjemmeværnets region V som en bestanddel af lokalforsvaret. Det er en praktisk indstillet officer, der er udpeget til denne vigtige stilling i forsvaret — man kan også sige foretrukket. Højland Christensen var under besættelsen en fremragende og fantasifuld leder af modstandsbevægelsen i Sønderjylland med litteraturkritikeren Jens Kruuse ved sin side på den civile front.

Den ro og faste beslutsomhed, der præger hele hans indstilling til forsvarets opgaver, har gjort ham velegnet til mange poster. For tre år siden blev han chef for 2. feltartilleriregiment i Holbæk, og her som andre steder skabte han respekt om sin garnison. Han har altid lagt vægt på at skabe grobund for forsvaret ved at knytte den bredeste muligt kontakt til de civile omgivelser. Det gav sig bl. a. udslag i arrangementet af den første store forældre-dag på Holbæk kaserne for et par år siden, et arrangement der siden er blevet eksempel til efterfølgelse.

9. april på Rådhuspladsen

Foran Københavns Rådhus holdtes traditionen tro en højtidelighed den 9. april kl. 11,45.

Direktør Jens Lillelund fra „Holger Danske“ talte.

Han sagde bl. a.:

— Den 9. april blev indledningen til det mest nedværdigende kapitel i vor historie. Forordet var skrevet længe inden, men det havde vi nægtet at læse. Mænd som Churchill, Torgny Segerstedt og vor egen Nicolai Blædel havde forgæves søgt at råbe os op, men vi lukkede øjne og øren. Nazismen var noget ubehageligt, men kom os ikke ved, så længe det ikke gik ud over os selv.

Han nævnte kz-lejrene, fængslerne, henrettelserne, racefølgelserne — alt det, der ikke gik ud over vor egen vidunderlige race og derfor ikke var vort problem. Mange var endog imponerede af tyskerne. Så kom besættelsen. Den logrende hale blev bidt af det officielle Danmark. Vi klarede os dog længe med stumpe.

Men frihedstrangen vågnede, og vi lærte, at frihed ikke fås til nedsat pris. Så længe der hjemme og ude findes racefordomme, er friheden i fare. Kommunismen er i dag en lige så stor trusel mod friheden, som nazismen. Ingen nation er frivilligt blevet kommunistisk. Overfor den trusel har vi kun een chance: Sammenholdet indenfor Atlantpagten, og vi må bære de byrder, dette kræver. Det er vor eneste mulighed for at undgå en ny 9. april ...

Efter højtideligheden var der en sammenkomst i restaurant Skandia.

Kammeraternes Hjælpesfond

er de raske kammeraters hilsen til de syge.

Mærkaterne fra Kammeraternes Hjælpesfond kan fås gennem kontoret, St. Kanikestræde 10, K.

CHR. JACOBSEN

URE & OPTIK
EN GROS
ODENSE

E. BENDIX-PETERSEN A/S
ODENSE

KULKRANEN
SVENDBORG

Sparekassen
for Svendborg og Omegn

AXEL BROCH A/S
SVENDBORG
TELEFON 435

Svendborg Fingarveri
v/ Svend Weimann

HANSEN & COMP. A/S
DET GAMLE VINFIRMA
SVENDBORG

A/S H. RASMUSSEN & CO.

FREDERIKSGADES JERNSTØBERI & MASKINFABRIK
ODENSE

A/S DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI
ODENSE

CARL HANSEN & SØN

MØBELFABRIK
KOCHSGADE 97 — ODENSE

CARL NIELSENS
BOGBINDERI & PROTOKOLFABRIK A/S
KONGENSGADE 40 — ODENSE

ODENSE MARCIPANFABRIK
(AKTIESELSKAB)

DAMPMØLLEN VICTORIA — ODENSE
AKTIESELSKAB

N. DUE-PETERSEN & KRYGER
TELEFON 118 INGENIØRER SVENDBORG

FYENS ANDELS-FODERSTOFFORRETNING
A. m. b. A. SVENDBORG

19/2.

Massemorder på fri fod.

I Hadamar i Tyskland oprettede nazisterne de første gaskamre til aflivning af „uønskede“ personer: Tusinder af sindssyge og evnesvage blev sendt i ovnene her.

I 1947 blev Hadamar-lægen, dr. Hans Bodo Gorgass, i Frankfurt dømt til døden for mord i mindst 1000 — eet tusind — tilfælde.

Gorgass blev først benådet til livsvarigt tugthus.

I august 1956 blev straffen nedsat til 15 års tugthus.

Nu er Gorgass blevet løsladt.

19/2.

Nazigeneralerne behandles bedre end kz-lejr-fangerne.

Der har i den sidste tid stået en del strid om størrelsen af de statspensioner, som ifølge loven kan tilkomme tidligere koncentrationslejr-fanger eller arvinger efter dem, der fandt døden i nazisternes gaskamre.

Om dette spørgsmål skriver den socialdemokratiske pressetjeneste: „Det tredje riges militær-hierarki har siden krigen været langt bedre stillet end koncentrationslejrenes og slagmarkernes ofre“.

Derefter påpeges det, at den højeste pension, der efter loven kan gives nazismens ofre, er 600 mark om måneden, medens tidligere nazi-feltmarskaller modtager pensioner på helt op til 2500 mark om måneden. Den højeste pension for en krigsinvalid er 320 mark om måneden.

Forbundskansler Adenauer har forsikret repræsentanter for Vesttysklands jødiske organisationer, at pensionsprogrammet vil blive gennemført som planlagt.

21/2.

Tre cigaretter pr. hængning.

Gestapos chef Heinrich Himmler belønnede de slavearbejdere, der hængte deres kammerater på nazisternes ordre, med hver tre cigaretter pr. hængning, oplystes det i går i retten i forbindelse med en sag mod tre tyskere, den 48-årige Gerhard Schmoock, den 48-årige Herbert Raschick og den 46-årige W. Benn, for manddrab ved skydning af seks tyskere og 14 udlændinge i begyndelsen af 1945.

3/3.

Sachsenhausen-kammerat død.

Overlæge Henry Meyer, Mount Morris hospital, New York, er død i en

alder af 49 år. Meyer havde været reservelæge i Randers og Aabenraa. Under besættelsen kom han til kz-lejren Sachsenhausen, hvor han dømtes til døden, fordi han ikke ville indlade sig på eksperimenter med fanger som forsøgsdyr. Befrielsen reddede ham. Han blev reservelæge i Aabenraa, men kom snart efter til Hammerfest i Nordnorge, hvor han ledede et interimistisk hospital i den krigshærgede by. Senere blev Meyer UNRRA-læge i Kina, derfra kom han til Korea og siden til Irak. I de senere år har Meyer virket som tuberkuloseoverlæge ved hospitaler i USA.

Han har sammen med den svenske professor Gerhard Rundberg skrevet bogen Rapport fra Neuengamme.

Rundberg vil huskes som Bernadotte-ekspeditionens lægechef.

12/3.

KRUSAA.

Så snart frosten går af jorden, tager Aabenraa amts vejvæsen for alvor fat på færdiggørelsen af det nye hovedvejstykke fra Krusaa til korsvejen, men det varer noget, før man kan begynde anlægget af den mindelund, der skal indrettes ved den gamle hovedvej.

21/3.

SHELLHUSET.

Fangerne fra Shellhusets tag-etage samledes den 21. marts på 13 års dagen for bombardementet af Gestapos hovedkvarter i København ved mindetavlen, der er opsat i det nye Shellhus til ære for deres dræbte kammerater. Der blev nedlagt kranse, og en af de tidligere Gestapo-fanger, grosserer Poul Bruun, en af de patrioter, der slap levende fra et spring fra den bombarderede tagetage, holdt mindetalen.

Mindehøjtideligheden fandt sted kl. 11, og om aftenen samledes de tidligere fanger til en middag i restaurant Zoo.

24/3.

Dachau skal være pilgrimssted.

Den internationale Dachau-komité har på et møde i Paris besluttet at få gjort den tidligere nazistiske koncentrationslejr til „et pilgrimssted for alle, der ikke ønsker at glemme deportationernes frygtelige lære“.

Komitéen har nedsat et særligt udvalg, der skal sætte sig i forbindelse med den bayerske regering, under hvis domæne Dachau hører, og med de amerikanske myndigheder, der hidtil har administreret en del af den berygtede lejrs område.

25/3.

Hæderspris til kz-fangeres hjælper.

Dr. med Jørgen Kieler, Fibigerlaboratoriet, der i går blev hædret med 7.000 skatte- og klausulfrie kr. fra Petragia-fondet, som uddeles af Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse, fik prisen for sit arbejde med kræftcellers og normale cellers stofskifte.

Under krigen var Kieler en fremtrædende modstandsmand, og han har ligeledes en stor indsats bag sig for sine medfanger i tysk koncentrationslejr.

Et besøg i Hvidsten Kro

Skærtorsdag eftermiddag aflagde jeg et for mig særdeles kært og interessant første besøg i den historiske Hvidsten Kro, der ligger mellem Randers og Mariager lidt nord for digteren Steen Steensen Blichers Spentrup.

Vi ved jo alle, at kroen under Danmarks besættelse ejedes af Marius Anthon Fiil, der dengang dannede een af de første nedkastningsgrupper i Jylland, og som blev henrettet af tyskerne med så godt som hele denne gruppe den 29. juni 1944. I kroen findes mange gæstebøger, eller rettere gæste-protokoller, hvori jeg også skrev mit navn. Endvidere findes der i stuen, hvor disse gæste-protokoller er fremlagt, en masse ting med udpræget affektionsværdi, som f. eks. gamle merskumspiber, tinkrus, porcelænhunde samt andre ting som familie-foto, og yderligere findes der en sal med gamle våben samt en anden sal med kalkmalerier på væggen refr. til Steen Steensen Blichers formæling af slægtens ældste.

Jeg talte personligt med datteren Tulle, idet fru Gudrun Fiil ikke var hjemme.

Dette besøg blev nu min skønneste pæseoplevelse, og jeg vil meget anbefale alle — især da tidl. koncentrationslejr-fanger, der ikke allerede har været der, om at aflægge denne kro et besøg og samtidig se den i nærheden af kroen rejste mindsten for de henrettede.

Det vil I aldrig fortryde, kammerater!

WILLADS JENSEN.

LAD DERES
NYE FRAKKE BLIVE EN

ELBI

FASHION COAT

MODEL CECIL

Stoffet, det fuldendte
ELBI COLOURFILL
er garanteret
farvægte —
og det er både
vind- og vandtæt

FULDENDT, RAFFINERET — VEJRLIGS GARDERET

FRED. FUHRMANN

PROTOKOLFABRIK

Odense

THEILS POULSEN

KONFEKTIONSFABRIK

ODENSE

**KARL K. PEDERSEN
& SØNNER**

Slagterforretning en gros
Odense

SKJØDT & BOISEN

SKIBHUSVEJ 70

ODENSE — TELEFON 12558

N. P. HANSEN & CO.

TELEFON 1838

ODENSE

**STENCO A/S
BETONCO A/S**

ODENSE

**ARBEJDERNES
AKTIEBAGERI A/S**
ODENSE

MARIUS **BOEIL**^S BLAA OST

R. BØG JØRGENSENS MASKINFABRIK

FREDERIKSGADE 40 — ODENSE — TELEFON 118144

J. HANSEN & SØN

VOGNMÆND

HENRIETTES LYST

ODENSE — TELEFON 1122

REVISIONSFIRMAET

AXEL GRAM H. D.

FISKETORVET 2 — ODENSE

CARSTEN PETERSEN & CO.

IMPORT AF KUL OG KOKS

BRÆNDSELSOLIER

ODENSE

ODENSE VIN KOMPAGNI

Kongelig Hofleverandør

ODENSE

GRUNDLAGT 1895

KØBENHAVN

DEN NYE TANDTEKNIK

Møllergade 11
Svendborg - Telefon 1708

K. RASMUSSEN
Cigarhandler
Møllergade 10 - Svendborg

ELIAS B. MUUS
KERTEMINDE A/S

BOGENSE BANK
AKTIESELSKAB

FR. KRAACK
Bogense Telefon 65

KAALUND
Rudkøbing Telefon 20

L. ØSTERBYE
51 12 51
RUDKØBING

A/S H. C. CHRISTENSENS
STÅLSKIBSVÆRFT
MARSTAL

A/S L. LANGE & CO.
SVENDBORG JERNSTØBERI

PETERSEN & JENSEN A/S
SVENDBORG

SPARE- OG LAANEKASSEN
FØR KERTEMINDE OG OMEGN

SPARE- OG LAANEKASSEN
FØR BOGENSE OG OMEGN

A/S RUDKØBING—VEMMENÆS FÆRGERUTE

NØRREBROS BRYGGERI
HENRIK CHRISTENSEN & SØN
Rudkøbing Telefon 172

ÆRØSKØBING SPARE- & LAANEKASSE

C. A. BECHGAARD
CIVILINGENIØR & ENTREPRENØR
Grævlingevej Højbjerg

F. LUNDGAARD & CO. A/S
HOLSTEBRO

FRØAVLSCENTRET HUNSBALLE A/S
HOLSTEBRO

AKTIESELSKABET
BANKEN FØR HOBRO OG OMEGN

SPARE- OG LAANEKASSEN
FØR HOBRO OG OMEGN

Fuldt optaget fra maj til september

Kammeraternes Hjælpefond ejer og leder et dejligt feriehus i Sønderjylland. Det har en virkelig skøn beliggende på Kegnæs ud mod Flensborg fjord med en malerisk udsigt over mod Broager-Land og Sydslesvig.

Der er da også ligefrem rift om at få feriehuset, og mange kammerater går i denne tid og planlægger, hvordan de skal indrette sig dernede for at få den helt rigtige ferie ud af det.

Nogle foretrækker helt at slappe af. Stedet egner sig også ypperligt til det, for der er ingen generende naboer „lige op i næsen“, men der er heller ikke ensomt på den måde, at man bor som på en øde ø. Flere andre familier har opdaget Kegnæs som feriested — og gode naboer er nu en god ting også i ferien.

Andre foretrækker at indrette sig på den måde, at man under opholdet dernede samtidig ser og oplever et stykke af Sønderjylland, idet de tager på udflugt til Sønderborg, Als, Dybbøl — og Flensborg.

Indtil 1. januar 1957 kunne noteres 6150 personferiedage, og alene i 1958 vil der være tale om 635 personferiedage.

Som noget særligt ved driften af feriehuset kan nævnes, at det er indrettet til, at familiefaderen har lilleemor og hele børneflokket med. Man laver selv mad. Der er gas og elektrisk lys, og med henblik på de lidt køligere dage, er der indrettet mulighed for at fyre i kaminen, eller at tænde den elektriske ovn.

I nogle tilfælde søges der blot om at få feriehuset. Det er gratis.

I andre tilfælde søges desuden om at få rejsehjælp. I atter andre tilfælde søges yderligere om tilskud til familiens forplejning.

Afgørelserne træffes med hensyn tagen til behovet.

Det er da heller ikke så mærkeligt, at feriehuset i år er optaget lige fra 18. maj til et stykke hen i september måned, så nye ansøgere må have fat i kalenderen for næste år — det er værd at have noget godt at glæde sig til.

☆

4. MAJ.

Den ukendte k-z fanges stiliserede trefod bliver midtpunktet for en højtidelighed den 4. maj om aftenen kl. 20.

Flammerne vil brænde i offer-skålen.

Den danske prinsesse i Sverige

I en mindeartikel om prinsesse Ingeborg fortæller chefredaktøren ved pressens radioavis Niels Grunnet i den danske brigadeforenings blad bl. a.:

En og anden kom til at tænke tilbage på besættelsestiden og erindrede sig det nedtrukne rullegardin i prinsesse Ingeborgs hjem i Hovslagaregatan, i vinduet der vendte ud mod den tyske legation i nabohuset. Det var et symbol kun, dette gardin der altid var trukket for, men det ærgrede tyskerne kolossalt; det fik Ingeborg også godt nok at vide, men de forblev nedrullet til den majdag i 1945, som gav hende et af de lykkeligste øjeblikke i hendes liv, som i alle vi andres.

Vi vil altid mindes vor danske prinsesse i Sverige.

☆

Erstatningskravet i radioen

Den 30. april kl. 21,50—22,00 bliver der i den danske radio redegjort for det danske erstatningskrav overfor Tyskland. Det sker gennem et radioforedrag af arkitekt Henning Kornbeck, der er sekretær i det danske erstatningsudvalg. Foredraget har fået titlen: „Det tyske erstatningsspørgsmål. Europas tidligere politiske fanger kræver erstatning af Tyskland“.

Kammeraternes Hjælpefonds feriehus har til huse i et grundmuret, stråttækt bondehus i Sønderjylland på halvøen Kegnæs. Der er mange værelser fornedet og ovenpå — og desuden en yndig have med stor græsplæne. Ikke langt derfra er den dejlige badestrand med rigtig strandsand.

Dette må ikke gentage sig

SKADEVOLDEREN MÅ BETALE BOD

Erstatningskravets

dag Tyskland må gøre bod

Den 25. april foretager fangeformationerne i Holland, Frankrig, Belgien, Norge, Danmark, Luxemburg, Storbritannien og Grækenland en henvendelse til de pågældende landes regeringer, FN og Europarådet med en appel til den vesttyske regering om at gøre regnskabet op efter anden verdenskrig.

Alle, der kender tysk tankegang, vil vide, at Tyskland kun betaler, hvis man tvinger dem til det.

At det kan nytte at blive ved, viser udviklingen. Først afviste Vesttyskland, senere besluttede man at overveje. Så tilbød man en barmhertighedshjælp — men den blev naturligvis afslået.

Det næste må være, at man yder alle ex-fanger erstatning efter samme regler, som er fastsat i den tyske erstatningslov.

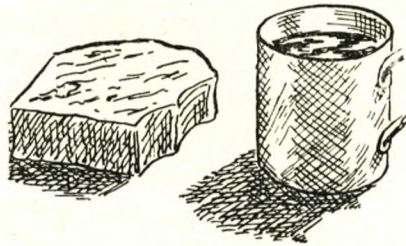
Hvad er det da, ex-fangerne vil opnå?

Egentlig ikke penge — pengene skal ligge på bordet som et synligt bevis for, at Tyskland betaler en bod.

Vi vil først og fremmest statuere et eksempel på, at vold ikke betaler sig, at de, der vover at trampe på folkeretten, får et alvorligt regnskab at skulle gøre op bagefter.

Vi vil forhindre et nyt Oradour, vi vil forhindre nye gaskamre, der har driften på samlebånd, vi vil forhindre en gentagelse af, at mennesker i hundredtusindtal spærres inde bag pigtråd og vagttårne til en slavetilværelse og til sultedød.

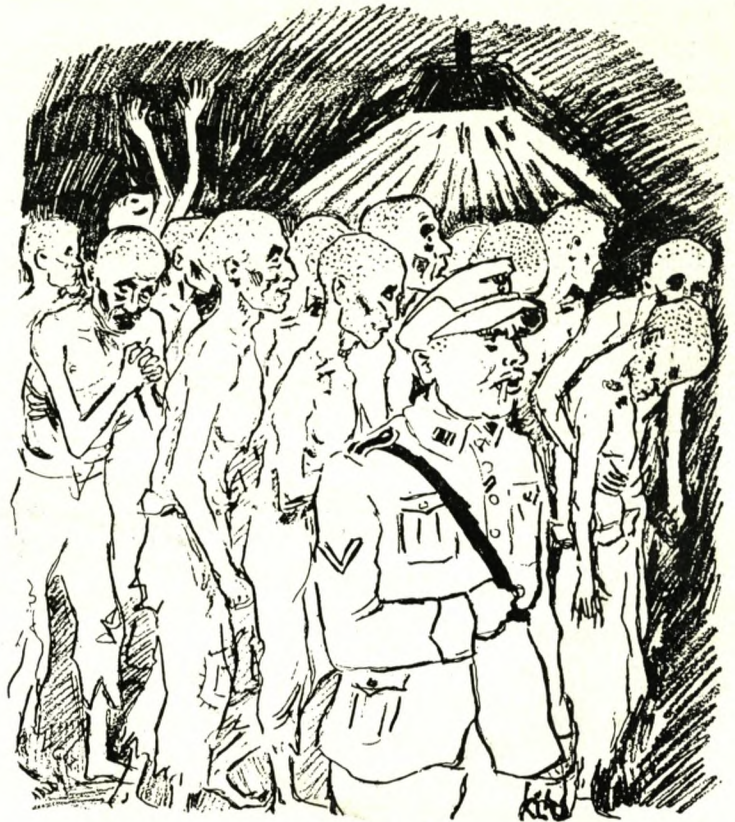
Tyskland må gøre bod!

Rationen i lejrene var sulteration. Fuldvoksne mænd måtte „leve“ af den kaloriemængde, et spædbarn behøver for at opretholde livet. Vi ønsker ikke sultetilværelsen for hundredtusinder gentaget.

Muselmændene blev resultatet af „kuren“. — Vi vil forhindre en gentagelse.

Til lejrlivet hørte tilintetgørelser på samlebånd. Kunstmaleren V. Glysing Jensen har fra sit „lejrliu“ fæstnet denne situation på tegneblokken: Fangertransport på vej til gaskammeret. Vil De hjælpe os med at arbejde på, at dette ikke skal gentage sig?